

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokous 4/2017

Pöytäkirja

Aika 28.8.2017, klo 12.00-15.00

Paikka Valtiovarainministeriön kokouskeskus, Mariankatu 9, neuvotteluhuone Jakovara

Jakelu Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Kutsutut Jäsenet ja (*varajäsenet*)

Puheenjohtaja Mika Leppinen

Varapuheenjohtaja Laura Hänninen, Helsingin yliopisto

Koiratoiminta

~~Tapio Eerola, Suomen Kennelliitto ry~~

~~(*Tapio Toivola, Suomen Palveluskoiraliitto ry*)~~

Kissatoiminta

~~Veikko Saarela, Suomen Kissaliitto~~

~~(*Toija Viita-aho*)~~

Hevostoiminta

Reija Junkkari, Hippos ry

~~(*Ismo Kovanen, Suomen Hevosomistajien Keskusliitto ry*)~~

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

Joonas Gustafsson

~~(*Jarmo Tuutti, Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry*)~~

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

Tarja Koistinen, Itä-Suomen yliopisto

~~(*Anna Hjelm-Björkman, Helsingin yliopisto*)~~

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Paula Hirsjärvi

~~(*Elisa Aaltola*)~~

Maa- ja metsätalousministeriö

Tiina Pullola

~~(*Pirjo Tomperi*)~~

Elintarviketurvallisuusvirasto

Taina Mikkonen

~~(*Marjukka Anttila*)~~

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomainen

Maria Wahlfors, Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

~~(*Jessica Löfgren-Eriksson, Etelä-Suomen aluehallintovirasto*)~~

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Kati Pulli, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry

~~(*Laura Uotila, Eläinsuojeluliitto-Animalia*)~~

Käytännön eläinlääkintätyö

Mari Vainionpää

~~(*Anne Sjöholm*)~~

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Juha Strengell, Suomen Lemmikki liitto ry

~~(*Harri Laakso, Suomen Lemmikki liitto ry*)~~

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy

~~(*Santeri Pionimäki*)~~

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.15.

2. Lyhyellä esittelykierroksella neuvottelukunnan uusi jäsen Reija Junkkari Hippoksesta esittäytyi. Paikalla oli 11 jäsentä. Kokous todettiin järjestäytyneeksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Edellisten kokousten pöytäkirjat (2.5. ja 9.6.) hyväksyttiin vähäisin muutoksin.

4. Maa- ja metsätalousministeriöstä kerrottiin, että eläinsuojelulakiluonnoksen lausuntokierros käydään syksyllä arviolta loka-joulukuussa. Hollannissa positiivilistan voimaantuloa on lykätty ensi vuoden alkuun. Taustalla on oikeuteen viety päätös positiivilistan laadintaprosessista: prosessi ei ollut EU-tuomioistuimen mukainen, sillä päätöksen laadinnan ensimmäisen vaiheen komiteassa oli mukana sidosryhmiä, mikä tekee komitean päätöksestä puolueellisen. Prosessia tullaan uudistamaan niin, että se noudattaa EU-tuomioistuimen vaatimuksia, jotka on tarkasti määritelty positiivilistojen laadintaa varten.

Ministeriöltä kysyttiin, milloin eläinsuojelulain on tarkoitus tulla voimaan. Laki menee eduskunnan käsittelyyn keväällä 2018 ja todennäköisesti tulee voimaan 2020 samaan aikaan maakuntauudistuksen kanssa. Eläinten itseisarvoa ei mainita lain pykälissä, vaan ainoastaan perusteluissa. Pykälissä puhutaan eläinten kunnioittamisesta.

5. Neuvottelukunta jatkoi keskustelua kalojen hyvinvoinnin arvioinnista. Puheenjohtaja toivoi neuvottelukunnan jäseniltä kannanottoja siihen, millainen lausunto aiheesta annettaisiin. Kannanottoluonnoksen tämänhetkistä muotoilua kannatettiin sillä perusteella, että siinä keskitytään eläinyksilön hyvinvointiin. Todettiin, ettei ole perusteita kohdella kaloja eri tavalla kuin muita eläinryhmiä, eikä kaupallisten, sosiaalisten ym. syiden katsottu vaikuttavan asiaan. Pelkästään kalan hengissä pysymistä ja lisääntymiskykyä vankeudessa ei katsottu voitavan pitää hyvinvoinnin mittareina.

Toisaalta puheenvuoroissa esitettiin, että keskustelussa esiin tuodut näkemykset ovat mielipiteitä, eivät faktoja, sillä neuvottelukunnassa ei ole kalojen hyvinvoinnin asiantuntijoita. Sen sijaan neuvottelukunnan kuultavina olleet asiantuntijat vastustivat lausuntoa ja kalojen luonnosta pyynnin kieltämistä. Luonnosta pyynnin hyväksyminen jakaa mielipiteitä, mutta asiantuntijoiden faktalausuntojen katsottiin olevan yhteneviä. Keskustelussa vedottiin siihen, ettei tutkimustuloksia ole taustalla riittävästi, eikä valistunutta, faktoihin pohjautuvaa lausuntoa siksi voida antaa. Neuvottelukunnan tulisi ennemminkin kiinnittää huomiota siihen, pitäisikö myös kalat liittää siihen ryhmään, jonka pyytäminen luonnosta kielletään. Esitettiin, että kalat tulisi tässä yhteydessä mainita, mutta hakea kuitenkin yhteispohjoismaista linjaa samoin kuin Ruotsissa ja painottaa sitä, että asia pitää tieteellisesti selvittää ennen kuin luonnosta pyyntiin otetaan kantaa.

Puheenjohtaja muistutti edelliskerralla kuultujen asiantuntijoiden ottaneen kantaa luonnosta pyyntiin monista eri näkökulmista, mutta kukaan heistä ei ottanut kantaa kalan omaan kokemukseen. Tieteellistä tietoa muiden lajien ja eläinryhmien kärsimyksestä luonnosta pyydettyä on kuitenkin olemassa. Luonnosta pyydettyjen kalojen huomautettiin kokevan pyynnin yhteydessä samanlaista stressiä kuin viljeltyjenkin kalojen, etenkin tilanteissa, joissa kalojen viljelyolosuhteet eivät juuri poikkea luonnonoloista.

Keskustelussa tuotiin esiin, että eräs tapa ratkaista eettisiä ongelmia tilanteessa, jossa ei ole tarpeeksi tietoa, on varovaisuusperiaatteen noudattaminen. Lisää tietoa tarvitaan, mutta tieto ei koskaan tule olemaan täydellistä, mihin vedoten kannan ottamista voi lykätä loputtomiin. Niin kauan kuin varmaa tietoa ei ole, on varovaisuusperiaatteen mukaisesti perusteltua kieltää kalojen pyynti lemmikiksi luonnosta.

Viranomaisnäkökulmasta kiello edellyttäisi jonkinlaista valvontaelementtiä, jota ei kuitenkaan ole olemassa. Tilanteen todettiin olevan samanlainen useiden eksoottisten lemmikkilajien osalta.

90 % Suomen markkinoilla myytävistä akvaariokaloista on viljeltyjä makeanveden kaloja. Tosin näidenkin kantojen elinvoimaisuudesta huolehditaan tasaisin väliajoin lisäämällä geneettistä monimuotoisuutta luonnosta pyydettyjen yksilöiden avulla. Tämän vuoksi luonnosta pyytämisen kiello osuisi osittain myös viljeltyihin kaloihin. Luonnosta pyydetään lemmikkikaupan edustuksen mukaan vain muutamaa lajia suolaisen veden kaloja. Geneettisen monimuotoisuuden näkökulmasta luonnosta pyydettyjen kalojen merkitys on kuitenkin suuri, ja luonnosta pyydettyjen ja viljeltyjen kalojen erottaminen toisistaan on vaikeaa.

Eläintieteissä tutkitaan eläinten ja eläinlajien kykyä tuntea esimerkiksi kipua ja mielihyvää. Jos eläimillä (kuten kaloilla) on kipua lievittäviin aineisiin reagoivia reseptoreita, eläimellä voidaan olettaa olevan myös kyky tuntea kipua. Leikkimistä voidaan pitää epäsuorana todisteena siitä, että eläin tuntee mielihyvää, sillä

leikissä erittyä mielihyvähormoneja. Kaikista kalalajeista ei tiedetä, leikkivätkö ne, mutta sitä ei tiedetä kaikista nisäkkäistä, linnuista ja matelijoistakaan. Silti pidetään hyvin todennäköisenä, että kaikilla edellä mainituilla ryhmillä on kyky tunkea kipua ja mielihyvää. Kalan stressaantumista luonnosta pyydetessä pidetään äärimmäisen todennäköisenä, mutta kalan kokemusta stressin laadusta ei vielä tunneta tarpeeksi.

Eri kalalajit elävät hyvin vaihtelevissa olosuhteissa ja lajeja on niin paljon, että yleistäminen esimerkiksi kalojen olosuhdetarpeiden osalta on mahdotonta. Tämä asettaa kyseenalaiseksi myös lemmikkinä pidettävien kalojen hyvinvoinnin turvaamisen mahdollisuuden. Todettiin, ettei neuvottelukunta kuitenkaan ole ottamassa kantaa kalojen lemmikkinä pidon hyväksyttävyyteen, vaan niiden alkuperään.

Kannanotossa kritisoitiin erityisesti mainintoja ”kaupallisista syistä”, ”merkittävästä stressistä” ja ”vieraslajikannoista” ja näiden eroista viljeltyjen ja luonnosta pyydettyjen kalojen välillä. Luonnosta pyydettyinä Suomeen tuodaan käytännössä lintuja, matelijoita ja kaloja, joista lintuja sekä pyydetään luonnosta että kasvatetaan lemmikeiksi, mutta matelijoita voidaan kasvattaa viljelytyyppisesti. Pohdittiin, eroaako kalat ryhmänä linnuista ja matelijoista, ja eroavatko villien ja viljeltyjen kalojen olosuhteet niin paljon toisistaan, että kyseessä olisi kaksi eri asiaa.

6. Kannanotto luonnonvaraisten eläinten ottamisesta lemmikiksi muotoiltiin valmiiksi. Kannanottoon jätettiin myös eriäviä mielipiteitä (liitteet 1 ja 2).

7. Muina asioina käsiteltiin neuvottelukunnan suunnittelemaa kissaseminaaria ja Sea Life -vierailua. Kissaseminaarin työryhmä on kokoontunut ja pääesiintyjäksi on päätetty pyytää Eric Van Tilburgh Belgiasta. Seminaarin ajankohta on marraskuu 2017. Neuvottelukunnan puheenjohtaja avaa seminaarin, jonka jälkeen varataan puheenvuorot valtion edustukselle, SEY:lle, Risto Rydmanille, Eric Van Tilburghille ja Tiina Pullolalle. Ministeriö hoitaa käytännön järjestelyt, ilmoittautumiset sekä livestriimauksen. Nestle Purina sponsoroi puhujien matkakulut.

Sea Life -vierailun ajankohta päätetään doodle-kyselyllä.

Seuraavat kokoukset sovitaan lokakuun ja joulukuun alkupuolelle, kokousaika klo 10-12.

8. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.20.

Liite 1. Eriävä mielipide Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokouksessa 28.8.2017 laadittuun neuvottelukunnan kannanottoon

Vaikka me neuvottelukunnan jäsenet emme teknisesti edusta neuvottelukunnassa taustaorganisaatioitamme, on minut valittu neuvottelukuntaan Eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liiton (SEEL) ehdotuksesta. Näin ollen koen moraalisesti olevani vastuussa SEELille ja sen jäsenyhdistyksille neuvottelukunnassa tekemästäni työstä. Tästä syystä haluan, että kokouksen pöytäkirjaan merkitään eriävä mielipiteeni luonnosta pyydettyjen eläinten lemmikiksi ottamisesta laadittuun kannanottoon. Akvaarioasiantuntijoiden mukaan nykyinen akvaarioharrastus on niin riippuvaista luonnosta kerätyistä kaloista, että luonnosta pyydettyjen kalojen kieltäminen nykytilanteessa heikentää enemmän akvaariokalojen hyvinvointia kuin parantaa sitä.

Joonas Gustafsson

Liite 2. Eriävä mielipide Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokouksessa 28.8.2017 laadittuun neuvottelukunnan kannanottoon

Neuvottelukunnassa ei ole edustettuna kalojen hyvinvointiin suoranaisesti liittyvää asiantuntemusta ja kannanotto lemmikkien ottamisesta luonnosta kalojen osalta ei perustu tutkittuun ja varmistettuun tietoon. Luonnosta pyydettyjen kalojen ja viljeltyjen kalojen välistä eroa esim. pyynnin osalta ei ole osoitettu.

Juha Strengell